

GRANSKNINGSRAPPORT FÖR ÅR 2017

Till landstingsfullmäktige i Landstinget Sörmland

Till bolagsstämman i Vita Huset i Nyköping Aktiebolag

Org nr 556820-6089

Jag, av fullmäktige i Landstinget Sörmland utsedd lekmannarevisor, har granskat Vita Huset i Nyköping AB:s verksamhet.

Styrelse och VD svarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorns ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, landstingets revisionsreglemente, god revisionssed i kommunal verksamhet samt utifrån bolagsordningen och av bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Årets granskning har i huvudsak haft inriktningen att följa upp bolagets verksamhet under 2017 utifrån styrdokument och protokoll.

Dessutom har granskning skett av bolagets verksamhetsberättelse för 2017.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. För att stärka den interna styrningen och kontrollen framåt behöver beslut, vidtagna åtgärder och krav på återrapportering tydligare framgå vid protokollsskrivningen så att processer och skeenden kan följas.

Jag åberopar bifogad redogörelse.

Nyköping den 28 mars 2018

Gustaf Wachtmeister

Bilaga: Granskningsredogörelse

GRANSKNINGSREDOGÖRELSE ÅR 2017 FÖR VITA HUSET I NYKÖPING AB

Sammanfattning

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. För att stärka den interna styrningen och kontrollen framåt behöver beslut, vidtagna åtgärder och krav på återrapportering tydligare framgå vid protokollsskrivningen så att processer och skeenden kan följas.

Bakgrund

Lekmannarevisorns uppdrag är att i bolag granska detsamma som en förtroendevald revisor i landsting granskar i sitt uppdrag, förutom räkenskaper. Tjänsteman vid landstingets revisionskontor är sakkunnigt stöd till lekmannarevisorn. Revisionskontoret och lekmannarevisor tar löpande del av protokoll från bolagets styrelsemöten så att bolagets verksamhet och resultat kan följas kontinuerligt.

Granskningsredogörelser kommer att avlämnas tillsammans med lekmannarevisorns granskningsrapport för respektive dotterbolag. Dessa kommer att delges moderbolaget.

För år 2017 inriktas granskningen i huvudsak mot bolagets verksamhet 2017 utifrån årets protokollsläsning. Granskningen har också genomförts genom träffar med bolagsledningens representanter, dokumentstudier samt skriftliga frågor till bolagets VD. Svaren på dessa frågor har beaktats i denna rapport. Granskning har även skett av verksamhetsberättelsen.

Bolaget verksamhet under år 2017

Bolagets styrdokument och protokoll

Bolagens styrelsemöte har en fast agenda där bland annat Anmälningar (VD:s rapport), Resultatutfall med kommentarer, Likviditetsläget samt Beslutsärenden är stående punkter.

Bolagsstyrelsen har haft 7 protokollförda sammanträden under år 2017.

Vid styrelsens första sammanträde för året, i mars, utvärderade styrelsen sitt arbete under 2016. Ledamöterna konstaterade att kontinuerlig utbildning är viktigt och att ägarens intentioner ytterligare borde tydliggöras. Styrelsen beslutade att bjuda in landstingsstyrelsens ordförande till ett styrelsesammanträde under året.

Bolagens styrelsemöte har en fast agenda där bland annat Anmälningar (VD:s rapport), Resultatutfall med kommentarer, Likviditetsläget samt Beslutsärenden är stående punkter.

Under Anmälningar (VD:s rapport) har arbetet med prismodell och samverkansfrågan mellan LSAB och FM-enheten varit uppe vid flertalet sammanträden. Vid Vita Husets sammanträde i juni beslutade också bolagsstyrelsen att uppdra till VD att lämna förslag på ytterligare förbättringar i samarbetet.

VD i LSAB har också deltagit under punkten Anmälningar (VD:s rapport) vid flera tillfällen under året. LSAB:s styrelseordförande deltog även tillsammans med VD vid Vita Husets sammanträde i september. Vid septembersammanträdet diskuterades LSAB:s delårsrapport per juli. Årsprognosen pekade då på 9,4 mnkr. VD i LSAB rapporterade att bolaget arbetar intensivt med att komma tillrätta med sina nuvarande problem. Styrelsen i Vita Huset godkände informationen och ska återkomma i frågan.

Vid sammanträdet med styrelsen i Vita Huset i oktober föredrog ekonomichefen att LSAB:s beräknade underskott för 2017 medför att bolagets soliditet och egna kapital blir allt för lågt. Styrelsen beslutade om förslag till koncernbidrag till LSAB som innebär att dotterbolagets egna kapital ska vara ca 10 mnkr vilket motsvarar att koncernbidraget blir 3,5 mnkr under förutsättning att bolagens resultatprognoser håller. Beslutet säger också att koncernbidraget hämtas från Folk tandvården och delas ut vid årsskiftet.

Vid sammanträdet 14 december deltar samtliga VD:ar i koncernen och presenterar sina verksamhetsplaner och budgets för 2018. Budgeten för LSAB var då ännu inte beslutad i LSAB:s styrelse. Det skedde först dagen därpå, 15 december. Av protokollet framgår att det för LSAB:s del är en reviderad budget, från en tidigare nollbudget till ett underskott 21 560 tkr. Revidering skedde mot bakgrund av den skrivelse¹ som kommit från VD i Vita Huset till styrelsen i LSAB.

Av Policy för Landstinget Sörmlands bolag framgår att ”moderbolagets VD vid behov kan ge operativa direktiv till dotterbolagets företagsledning, vilket ska betraktas som sedvanlig koncernledning. Sådana direktiv skall anmälas till moderbolagets styrelse i efterhand. Direktiven ska vara av den operativa karaktär att dotterbolagets styrelses ansvar inte undergrävs”. Skrivelsen från VD kring hantering av underskott torde vara ett direktiv av

¹ LS-LED17-2166, Hantering av underskott, 2017-12-07

denna karaktär. Anmälan gjordes på mötet den 14 december men framgår inte tydligt av protokollet.

Ekonomichefen i Vita Huset redovisade även Vita Husets verksamhetsplan med budget på mötet i december och framförde då att ett extra styrelsesammanträde planerades den 16 januari 2018 för beslut om ägartillskott till LSAB. Internkontrollen bör förbättras. Vita Huset måste också planera hantering av eventuell ytterligare försämring av LSAB:s ekonomi. Styrelsen godkände föredragningen.

Styrelsen beslutade även om ägardirektiv för bolagen för 2018-2020 vid decembermötet. Av direktivet för LSAB:s del framgår bland annat att Ägaren ser allvarligt på rådande obalans i bolagets ekonomi och avser därför att förstärka med ett kapitaltillskott snarast möjligt under 2018. En ny prismodell införs under 2018 som på sikt ger stöd till att säkra bolagets finansiering. Det tidigare årliga sparbetinget om 1 % reducering av priserna är tills vidare borttaget från och med 2018.

Min bedömning

Effekterna av de otydligheter som har funnits vad gäller roller, ansvar, mandat och kommunikationsvägar i gränssnittet mellan FM-enheten och LSAB har under 2017 blivit mycket tydliga. Otydligheten har funnits i flera år och har påtalats både av mig som lekmannarevisor i Vita Huset men även av revisorskollegiet i Landstinget Sörmland till landstingsstyrelsen samt lekmannarevisor i dotterbolaget LSAB.

Styrprinciperna måste tydliggöras inom hela landstingskoncernen och beslut om till vilken nivå frågor ska tas då FM-enheten och LSAB inte når överenskommelser. Detta kommer även att lyftas till landstingsstyrelsen.

Vi har noterat att landstingsstyrelsens ordförande, som styrelsen beslöt bjuda in, inte deltagit vid något protokollfört sammanträde under året med styrelsen i Vita Huset. Av protokollen framgår inte om moderbolaget har haft dialog med landstingsstyrelsen eller om några beslut eller frågeställningar under året har adresserats dit.

Tre ordinarie ledamöter i bolagsstyrelsen, varav styrelseordförande och vice ordförande, är också ordinarie ledamöter i landstingsstyrelsen. Personunion har både för- och nackdelar men gör att kraven för tydlighet och transparens är höga ur demokratisk synvinkel. Även på tjänstemannanivå råder personunion för VD och landstingsdirektör samt för ekonomichef i moderbolaget tillika enhetschef inom landstingets ekonomistab.

Landstingsstyrelsen ska också genomföra uppsikten över landstingets bolag. Ett uppdrag i ett bolag är ett uppdrag i bolaget inte ett landstingsuppdrag. Personunionen som finns innebär att flera av landstingsstyrelsens ledamöter i praktiken bedriver uppsikt över sig själva.

För att stärka den interna styrningen och kontrollen framåt behöver beslut, vidtagna åtgärder och krav på återrapportering tydligare framgå vid protokollsskrivningen så att processer och skeenden kan följas.

Uppföljning av ägardirektiv

Av granskningen 2016 framgick att ett årshjul hade upprättats där bolagskoncernens plan för rapportering, möten, beslutsärenden och övriga bolagsgemensamma planer enligt ägardirektivet för 2017-2019. Återrapporteringen som sker i bilaga – Ägardirektivanalys – är överskådlig och informativ. Den innehåller också grafiska bilder för utfallen för de indikatorer som finns inom koncernen.

Inga indikatorer redovisas könsuppdelad.

Jag bedömer att uppföljningen mot ägardirektiven har stärkts och nu redovisas tydligare i verksamhetsberättelsen.

Verksamhetsberättelse

Vita Husets verksamhetsberättelse är i huvudsak strukturerad enligt anvisningen som Ekonomistaben lämnat. Den innehåller även under varje rubrik ett sammandrag från dotterbolagens verksamhetsberättelser. Landstingsservice, Folk tandvården och D-data rapporterar alla formella åtaganden under respektive perspektiv. Vi har noterat att Folk tandvården bolagsstyrelse i år behandlat sin verksamhetsberättelse samtidigt som årsredovisningen vilket är en förbättring jämfört med föregående år.

Granskningsredogörelser har lämnats som bilaga till lekmannarevisorns granskningsrapport för respektive dotterbolag. Dessa kommer att delges moderbolaget.

Vita Husets verksamhet är att samordna, initiera och driva vissa projekt tillsammans med dotterbolagen i syfte att utveckla bolagens verksamhet och avrapporterar kring årets arbete med detta inom ekonomiperspektivet samt i sammanfattningen.

Utifrån vår granskning vill vi lyfta fram nedanstående iakttagelser och kommentarer för moderbolaget och koncernen gällande ekonomiperspektivet och intern kontroll.

Ekonomiperspektiv

Ett av de finansiella målen enligt det årliga ägardirektivet 2017 för Vita Huset är att koncernen ska uppvisa ett positiv rörelseresultat.

Verksamhetsberättelsen innehåller en koncernresultaträkning och vi har även tagit del av Vita Husets årsredovisning som sänts till Bolagsverket. Rörelseresultatet uppgår till + 2 445 tkr – det finansiella målet har uppnåtts.

Till Vita Huset ska Folk tandvården, LSAB och D-data lämna koncernbidrag motsvarande moderbolagets löpande utgifter. För 2017 var beslutad nivå för koncernbidrag 0 kr för LSAB respektive D-data. Enbart Folk tandvården har lämnat koncernbidrag om 2 250 tkr under 2017 vilket var högre än enligt ägardirektivet. Vita Huset lämnade i sin tur sedan koncernbidrag till LSAB om 3 450 tkr.

Soliditeten i Vita Huset ska enligt ägardirektivet vara lägst 90 %. Vid årets slut redovisar Vita Huset en soliditet på 83,2 % motsvarande värde år 2015 var 48,1 %. Soliditetsmålet nås inte men har ökat. Anledningen är den nyemission som genomfördes i D-data under 2016 genom inbetalning från moderbolaget. Där togs beslut om aktieägartillskott av landstingsfullmäktige under 2017 som kommer att stärka soliditeten.

Bolagskoncernen ska ge en god avkastning till landstinget som ägare. Därutöver ska bolaget beakta och styra möjligheter att inom koncernen omfördela vinstmedel i syfte att stärka det samlade egna kapitalet. Så har under året skett med koncernbidrag till LSAB via. Ingen utdelning är föreslagen till Ägaren i Vita Husets årsredovisning.

Intern kontroll - rapportering

Enligt anvisningen, och reglementet för planering och uppföljning, ska av verksamhetsberättelsen framgå hur arbetet med den interna kontrollen bedrivits, resultatet av utförda kontroller samt eventuellt vidtagna åtgärder med anledning av resultatet. För Vita Huset rapporteras inget kring eget arbete med intern kontroll. Vita Huset följer hur dotterbolagen arbetar och rapporterar kring internkontroll och framför allt att man planerar, följer upp och rapporterar. Av granskningen 2016 framgick att ett arbete pågår kring integrerat landstingsgemensamt ledningssystem samt utvecklad planerings- och uppföljningsprocess för landstinget inklusive bolagen. Detta skulle enligt VD förtydliga och konkretisera hur koncernen kan/ska arbeta med internkontroll.

Av årets granskning har framkommit att utvecklingsarbetet med planerings- och uppföljningsprocessen, och med ledningssystemet är stora omfattande arbeten som tyvärr tar tid. De hänger dessutom ihop. Samtidigt ses styrmodellen över inför bildandet av region. Arbetet har kommit en bit på väg i alla delar, och går nu, enligt VD, in i en mer konkret fas där generiska processer ska beskrivas i ledningssystemet (i den mån det saknas beskrivningar). Detta är en del i att stärka internkontrollarbetet.

VD rapporterar också att en ny modul, riskanalys, ska lanseras i IT-stödet PLUSS. Ett gemensamt tänk i uppföljningen kommuniceras där

internkontroll tillsammans med uppföljning av löpande verksamhet och förbättringsaktiviteter tillsammans utgör tre uppföljningsperspektiv (inte att förväxla med styrmodellens perspektiv). Sammanfattningsvis är mycket på gång, men det återstår en hel del arbete med att få allt på plats och kommunicerat. Det hindrar, enligt VD, inte att Vita Huset påbörjar planeringen av internkontrollarbete vilket kommer att föreslås styrelsen. Ett riskanalysarbete lägger grunden för handlingsplan och internkontrollplan med målet att vara klart till Vita Husets verksamhetsplan för 2019.